

Hadbjerg skoles handlingsplan for læsning

Indhold:

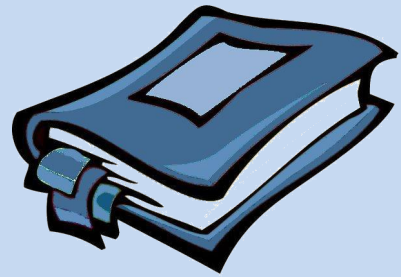
- Overordnet målsætning for læseundervisningen på Hadbjerg skole
- Overordnede principper for læseundervisningen
- Læsning = afkodning x forståelse
- Fokusområder i dagligdagen

Læsehandlingsplan for indskoling, mellemtrin og udskoling:

- Målsætning
 - Elevens egen læsning og skrivning
 - Læse - og litteraturforståelse
 - Faglig læsning
-
- Støttecenter indskoling
 - Støttecenter mellemtrin
 - Oversigt over prøver og tests
 - Kilder til læsehandlingsplanen

Vibeke Alsbirk

Hadbjerg skoles handlingsplan for læsning

Overordnet målsætning for læseundervisningen på Hadbjerg skole.:

- At uddanne eleven til livslang læser
- At eleven bliver i stand til at kommunikere med sine omgivelser ved hjælp af skriftsproget
- At eleven uddanner sig løbende gennem livet
- At eleven opnår personlig glæde og udbytte gennem daglig læsning

Overordnede principper for læseundervisningen:

- Udvikling af børns læsning er et fælles projekt på Hadbjerg skole
- Vi ønsker at skabe en læsekultur, hvor læseudvikling og læseforståelse er et fælles ansvar for alle personer, der omgiver børnene
- Vi voksne skal være gode rollemodeller for barnets læsning
- Læselyst og gode læseoplevelser er drivkraften i den positive læseudvikling
- Sikre læsekompetencer styrker barnets selvværd
- Børns læseudvikling skal ansues som et projekt og ikke et problem
- Synliggørelse af læsningens mange aspekter i fagene er en del af den daglige undervisning
- Der er en tæt sammenhæng mellem barnets læseudvikling, udbyttet af undervisningen og nye læringsformer.
- At skrive og at læse er to sider af samme sag
- Vi sætter fokus på læse- og læringsstrategier (at læse for at lære)
- Børns viden og tilegnelse af viden om verden er en vigtig forudsætning for god læseudvikling

Læsning = afkodning x forståelse

Sikker afkodning øger læsehastigheden og fastholder meningshelheden i læsningen

God forståelse er forudsætningen for udbytte af læsningen

Uden forståelse intet udbytte

Læseforskere peger på, at det som udgangspunkt tager ca. 5000 timer at udvikle en god læsekompetence.

Gode læsere med et stort ordforråd og en omfattende viden

- udnytter under læsningen deres baggrundsviden
- stiller spørgsmål til indholdet
- inddrager forhold som er beskrevet direkte og indirekte
- reflekterer under læsningen over indholdet
- organiserer det læste
- tager stilling til indholdet
- opnår en meningsfyldt og sammenhængende forståelse af teksten
- diskuterer med andre

Fokusområder i dagligdagen:

- Udvikling af elevens egen personlige læsning med læselyst og gode læseoplevelser som omdrejningspunkt
- Læse- og litteraturforståelse med udgangspunkt i den daglige undervisning, hvor eleverne sammen lærer at forholde sig til og fordybe sig i tekster
- Faglig læsning med fokus på læsning og læringsstrategier i alle fag
- Arbejdet med sprogets delelementer og virkemidler

Vi ønsker generelt at øge fokus på læseforståelse, sproglige kompetencer og viden om verden, da det er kendt, at sprogforståelse er et problem for en del børn og unge

Vi ønsker at undgå at læsevanskeligheder bliver til læringsvanskeligheder. Mellemtrinnet og overbygningen skal særligt arbejde med denne problemstilling

Forældrene på skolen medinddrages gennem hele skoleforløbet som vigtige støtter og rollemodeller for deres barns læsning og skrivning

Forældremøder og løbende information danner rammen om samarbejdet i dagligdagen

IT inddrages yderligere i den daglige undervisning gennem hele skoleforløbet til støtte for børn med læseproblemer og som inspiration og videreudvikling af alle børns læse- og skrivelyst.

Vi tilstræber, at læseudfordringerne afpasses, så læselysten bevares og eleverne føler sig på højde med situationen i undervisningen og oplever, at de lærer, når de læser

Vi ønsker at udvikle et fælles sprog for læsning og skrivning, som kan videreføres og videreudvikles fra fase til fase.

Læsehandlingsplan for indskolingen.

Målsætning

- Alle børn inspireres og motiveres til at læse og skrive hver dag
- Ros, anerkendelse og fokus på fremskridt i læseudviklingen er centralt i det daglige arbejde
- Børnene skal opleve sig selv som læsere fra første skoledag
- Børnene skriver sig ind i læsningen
- Arbejdet med sproget tager udgangspunkt i børnenes erfaringsverden
- Leg er et vigtigt element i den daglige læse- og skriveundervisning
- Børnene lærer og anvender gradvist forskellige læsestrategier
- Vi tilstræber at minimere antallet af børn, der modtager specialundervisning
- Vi arbejder med "zonen for nærmeste udvikling" i forhold til det enkelte barn
- Arbejdet i klasserne bygger på anerkendt viden om sprog- og læseudvikling
- Lærerne underviser i læsning og skrivning, og forældrene støtter i dagligdagen op om processen
- Der er øget fokus på læseforståelse
- Det tilstræbes at eleverne lærer at læse mindst 10 sider hjemme hver dag
- Elevernes læseudvikling følges via LUS - skema (se bilag under læsevejleder)

Elevers egen læsning og skrivning i indskolingen

(oplevelseslæsning - og skrivning)

Vi arbejder bl.a med:

- Legeskrivning
- Børnestavning
- Cd – ord
- Udforskning af nye bøger
- Læseglæde
- Læsebånd sammen med resten af skolen (se "Læsebånd på vores skole" under læsevejleder på skoleporten)
- Favoritbøger
- Bøgernes tilgængelighed og læsning af små bøger fra vores mini-bibliotek
- Læsning ud fra hukommelses- og genkendelseskriteriet (gentagelser og forudsigelighed)
- Læsestrategier:
forforståelse, billedstrategi, kvalificerede gæt, gentagelser, ordbilleder, opsamling af sætninger, læsning på første lyd, læsning på flere lyde
- Læsning med øget fokus på anvendelse af lydstrategier
- Udvalgelse af bøger, der passer til barnet
- Oplæsning af egne og andres tekster
- Ros og anerkendelse
- Læsevenner
- Læsesamtaler og læsevaner
- Elevers egne læsemål
- "Læseudviklingens første 15 trin" (LUS) beskriver barnets læseudvikling til det er flydende læser (se bilag om LUS på læsevejledersiden på Skoleporten)

Læseforståelse Indskolingen

Vi arbejder bl.a. med:

- Før – under - og efter læsning af bøger
- Skønlitteratur, billedbøger, faglitteratur
- Tankekort
- Ordforråd og begreber
- At foregribe historien og gætte på indholdet ud fra billederne
- Aktivering af egen og fælles viden
- At relatere sin egen viden til det læste
- At kunne lytte aktivt til oplæsning
- At kunne genfortælle
- At forstå budskaber i tekst og billeder
- At anvende fortælleansigter og handlingsbroer
- Samtaler i fællesskab
- Læselog
- Fremstilling af egne tekster og billeder
- Fremstilling af fælles tekster og billeder
- Viden om sprog og forskellige teksttyper som dagbøger, rim og remser, eventyr, sange, breve, fortællinger, beskeder, invitationer, reklamer mm.

Faglig læsning Indskoling

- At læse for at lære
- At bruge barnets viden om verden
- Dialogisk oplæsning
- Brainstorming
- At forbinde det kendte med det nye, der skal læres
- overskrifter /billeder/illustrationer/layout
- at studere og gætte kvalificeret på en opgave
- tankekort
- begrebskort
- læringsamtaler
- tekstopgaver f.eks. i matematik
- regnehistorier
- at opsøge viden på biblioteket eller på nettet

Læsehandlingsplan for mellemtrinnet.

Målsætning

- at eleverne på mellemtrinnet støttes og motiveres til daglig læsning
- at styrke læselyst og læseglæde hos eleverne
- at eleverne finder og læser alderssvarende skøn- og faglitteratur
- at eleverne læser mindst 10 sider hjemme hver dag
- at eleverne læser ukendte tekster med stigende hastighed
- at eleverne støttes i at lære at finde bøger, der interesserer og udfordrer
- at imødegå at eleverne bliver bog – droppere
- at arbejde med læsehastighed
- at have særlig fokus på læse- og litteraturforståelse
- at udvikle kendskab til forskellige genrer
- at forholde sig til sprog, sprogbrug og sprogrigtighed
- at tilegne sig viden om sproglige virkemidler
- at tilegne sig viden om forskelle mellem det talte og det skrevne sprog
- at kunne fastholde hovedindholdet i en tekst og arbejde med forskellige læsemodeller
- at kunne tilegne sig nye læsestrategier (f.eks. søgelæsning, skimmelæsning, instruktionslæsning)
- at skærpe fokus på læsning i alle fag (faglig læsning)
at videreudvikle forældresamarbejdet omkring læseudvikling

Elevens egen læsning og skrivning.

Mellemtrin

Vi arbejder bl.a. med:

- Læsevaner, læsesamtaler og egen målsætning for læsning
- Læseteknikker
- Før, under og efter læsning
- Forforståelse, nøgleord, indre billeder, referat, resume og notater
- Procesorienteret skrivning
- Modeller for egen skrivning som: rammeskrivning, tænkeskrivning, handlingsbroer, mind-maps.
- Oplevelsesskrivning med øget fokus på kritisk læsning af egne tekster
- Cd – ord
- Belønning, ros og anerkendelse
- Læsebånd sammen med resten af skolen (se "Læsebånd på vores skole" under læsevejleder på skoleporten)
- Makkerlæsning
- Læsemaraton
- Daglig læsning hjemme (frilæsning)
- Fokus på selv at kunne finde egnede og motiverende bøger
- At eleven lærer at sætte sig yderligere læsemål

Læse- og litteraturforståelse.

Mellemtrin

Vi arbejder bl.a. med:

- Videreudvikling af før, under og efter læsning
- VØL-strategien
- Tankekort, nøgleord og betydningskort (model)
- Referat og resume
- Mind-maps
- Ordspind (model)
- To-kolonnenotater (model)
- Personkort (model)
- Genrekendskab som f.eks. eventyr, den fantastiske fortælling, kunsteventyr, den realistiske fortælling
- Handlingsbro og tidslinier (modeller)
- Fortællervinkel
- Personbeskrivelser
- Illustrationer
- Læselog
- Forfatterskaber
- Boganmeldelser

Faglig læsning

Mellemtrin

Vi arbejder bl.a. med:

Kendskab til strategier til organisering af viden:

- Spoletekst
- VØLSE
(det ved jeg, det ønsker jeg, det har jeg lært, evaluering af det lærte)
- Kolonnenotater
- Nøglekort
- Begrebskort

Tekststrukturelle virkemidler:

- Fodnoter
- Diagrammer
- Marginaltekster
- Faktabokse
- Lærebogens opbygning
- Manchet
- Tabeller
- Grafer
- Kort

Læsehandleplan for udskolingens

Målsætning:

Vi arbejder bl.a. med:

- at vi fortsat arbejder med læsning og læseudvikling for at eleverne bliver livslange læsere
- at vi har skabt en læsekultur der motiverer og støtter eleverne i yderligere daglig læsning hjemme (mindst 10 sider dagligt)
- at eleverne oplever læselyst og fortsat anerkendes og roses i dagligdagen for deres læseindsats.
- at der er skærpet fokus på læsning og læringsstrategier i alle fag (faglig læsning)
- at der målrettet arbejdes med læse- og litteraturforståelse
- at eleverne kan beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle teksttyper
- at eleverne kan anvende hensigtsmæssige læseteknikker
- at eleverne bliver i stand til at anvende varierede læsemåder, der passer til tekstens indhold og sværhedsgrad
- at eleverne har en sikker bevidsthed om udbyttet af deres egen læsning
- at eleverne har forståelse for vigtigheden af "at læse for at lære"
- at eleverne sikkert og hurtigt kan læse fag - og skønlitteratur
- at eleverne kan søge viden såvel i fagbøger, opslagsværker som på nettet.
- at eleverne gennem målrettet kritisk søgelæsning kan skaffe sig relevant og brugbar viden til løsning af opgaver
- at eleverne kan skrive struktureret og beherske skriftsproget i forskellige genrer
- at eleverne ved hjælp af et fyldestgørende skriftsprog kan kommunikere med andre
- at eleverne kan bruge skrivningen bevidst og som støtte for tænkningen
- at eleverne kan læse en tekst op på en sådan måde, at det fremgår, at de forstår tekstens indhold og budskab

Elevens egen læsning og skrivning

Udskoling

Vi arbejder bla. med:

- læsesamtaler, læsevaner og målsætning for egen læsning
- læsning hjemme ca. 10 sider dagligt
- læsemetoder
- læsehastighed
- læsebånd sammen med resten af skolen (se "Læsebånd på vores skole" under læsevejleder på skoleporten)
- læsning af ungdomsbøger med person- og miljøskildringer, f.eks. seriebøger
- læsning af bøger med indre monolog
- læsning af bøger med større kompleksitet inden forskellige genrer inden for voksenverden
- læsning af flere bøger parallelt
- læsning, der veksler mellem overblik- og dybdelæsning
- læsning, hvor eleven får fat i nøglerne til tekstens indhold og struktur

Læse og litteraturforståelse

Udskoling

Vi arbejder bl.a. med :

- Udvidelse af strategier til før – under- og – efter læsning
- Værklæsning
- Opgaveskrivning
- Produktfremstilling
- Udvidet genrekendskab som f.eks. myter, sagn, folke- og kunsteventyr, noveller og anden kortprosa, krimi, gys, science fiction, trivillitteratur, digte, drama,
- Øget fokus på læsemodeller til forståelse
- Ehris interaktive læsemodel (model)
- Berettermodellen
- Analyseredskaber til komposition og handling
- Analyseredskaber til synsvinkel, fortælleteknik
- Analyseredskaber til personkarakteristik, tid, sted og miljø
- Analyseredskaber til motiv, tema og budskab
- Analyseredskaber til perspektivering og vurdering
- Analyseredskaber til informationssøgning
- Analyseredskaber til interview og spørgeskema
- Analyseredskaber til problemorientering
- Analyseredskaber til selvevaluering og refleksion

Faglig læsning

Udskoling

Der arbejdes bla. med:

- Hensigtsmæssige læringsstrategier til organisering af viden (at læse for at lære):
- Repetition og vedligeholdelse af læringsstrategier fra mellemtrinnet

Desuden:

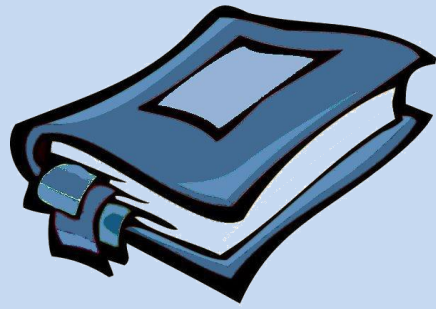
- At kunne argumentere, dokumentere og begrunde
- Bevidsthed om hensigtsmæssige læsemåder
- Spørgsmål – svar
- Procesnotater
- Påstand – bevis- argumentation
- Problem – virkning – årsag – forslag til problemløsning

Tekststrukturelle virkemidler:

- Opsummering og resume ud fra:

Fodnoter, diagrammer, marginaltekst, faktabokse, bøgernes opbygning, manchet, grafer, kort mm

Støttecentret i indskolingen

Formål:

- Støttecenteret i indskolingen har primært til opgave at opspore og indkredse eventuelle læse - og skrivevanskeligheder, da det er kendt, at en tidlig indsats kan forebygge læseproblemer.
- Støttecenterets lærere kan give støtte i klasserne eller på mindre hold i skolens støttecenter
- Der arbejdes ud fra anerkendt viden om børns læse- og skriveudvikling
- Der er fokus på succesoplevelser, ros og anerkendelse i dagligdagen
- Undervisningen i støttecenteret tilstræber at lægge sig tæt op af undervisningen i klassen
- Støttecenteret rådgiver og vejleder lærere, elever og forældre
- Støttecenterets lærere bistår ved prøvetagning og test
- Støttecenteret bistår med udarbejdelse af læsehandleplaner, f.eks. i forbindelse med at børnene følges via LUS (læseudviklingskema)

I støttecenteret arbejdes f.eks. med:

Motivation og læselyst
Gode læse – og skrivevaner
Børnestavning
Cd-ord
Tilegnelse af læsestrategier
Læsning af små bøger
Bogstavernes lyd, navn og form

Støttecentret mellemtrinnet

Støttecentret på mellemtrinnet tilbyder kursus til elever på mellemtrinnet (3.kl inkl.). Kurset strækker sig over 9 uger, og der undervises 10 lektioner pr. ugen. På et kursus er der typisk 4 elever.

Eleven indstilles af læreren i samarbejde med støttecentret i indskolingen og mellemtrinnet på baggrund af den daglige undervisning og tests taget på klassen.

Når eleven starter på kurset, tages der test i dansk – læsning, stavning, og matematik. Ud fra resultaterne laves en undervisningsplan for den enkelte elev, der løbende bliver evalueret under kurset. I slutningen af kurset tages igen test på eleverne. Alle testresultater noteres på eleven undervisningsplan og samtidig laves der forslag til den fremadrettede indsats for eleven. Dette noteres på elevens undervisningsplan.

Forældrene indkaldes til et fælles forældremøde i starten af kurset, hvor de bl.a. selv får mulighed for at prøve de computerprogrammer, som bl.a. benyttes på kurset. Som afslutning på kurset tilbydes forældrene en ekstra skole hjem samtale, hvor de får samtlige prøveresultater samt undervisningsplanen med den fremadrettede indsats for eleven gennemgået. Der er fokus på hvordan forældrene kan støtte op om deres barns undervisning.

Så vidt det er muligt inddrages undervisningsmateriale fra klassen. Elevens klasselærere informeres ved en overleveringssamtale efter endt kursusforløb. Undervisningsplanen med testresultater lægges i arkiv på kontoret.

Efter endt kursus opfordres tidligere kursister og forældre til at henvende sig for råd og vejledning, hvis de har et behov for dette.

På skolen kommer jævnligt nye elever, som har behov for et kursus. Det er ikke altid der er plads til disse elever, da planlægningen foregår inden skoleårets start. Disse elever tilgodeses alligevel vha. råd og vejledning til klasseteamet.

Test- og evalueringværktøjer – læsning

Klasse-trin	Nationale test	LUS	Klasselæseprøver		Læseevaluering på begyndertrinnet		Individuelle læseprøver
			Eksisterende (i parentes angives anbefalet. prøvetidspunkt)	På vej (Mat.: Skriftsproglig udvikling – Dansk Psykologisk Forlag)	Andre mat.	Læseevaluering på beg. trinnet - Borstrøm	
0.		Pkt. 6		Bogstavprøve	- KTI - DLB	- Bogstavkendskab - Fonologisk opmærksomhed - Ordkendskab	
1.		Pkt. 10	OS64 (maj)	Evt. Ordlæseprøve 1 Sætningslæse-prøve 1 Staveprøve 1 (kan anvendes i 1.-2. klasse)	- IL-basis - sprog og bogstav (kan med fordel anvendes fra bh. klassen)	- Læsning af rigtige ord - Stavning af rigtige ord - Læsning af nye ord - Stavning af nye ord	- IL-basis - Læseevaluering på begyndertrinnet: Individuel afdækning - DL-prøven - Diagnostisk læse- og staveprøve
2.	Læsep røve	Pkt. 12	Evt. OS120 (maj)	Evt. Ordlæseprøve 2 Sætningslæse-prøve 2 (kan anvendes i 2.- 5. klasse) Staveprøve (ST) (2.- 4. klasse) DVO i slutningen af 2. kl. eller starten af 3. kl.		- Sætningslæs - Sætningsdiktat	- Tekstlæseprøver fra Skriftsproglig udvikling (Dansk Psyk. forlag)
3.		Pkt. 15	SL60 (maj)				- IL- mellemtrin - DL-prøven - Diagnostisk læse- og staveprøve
4.	Læsep røve	Pkt. 16	SL40 (maj)	Staveprøver (ST) (anvendes i 4.-6. klasse)			- Tekstlæseprøver fra Skriftsproglig udvikling (Dansk Psyk. forlag)
5.		Pkt. 17	Læs 5 (feb.)	Staveprøve (ST) 5			
6.	Læsep røve	Pkt. 18.a	TL1 (sept.)	Staveprøve (ST) 6			
7.		Pkt. 18.b					- IL-ungdom
8.	Læsep røve	Pkt. 18.c	TL3 (sept.)				
9		Pkt. 19					
10.			TL5 (sept.)				

Kilder

"Trinmål for dansk" Fælles mål/undervisningsministeriet

"Sprog – og læsepolitik i Favrskov kommune" (marts 2010)

"Sprogstimulering" Bente Eriksen Hagtved

"Sådan lærer børn at læse og skrive" Caroline Liberg

"Nej farfar, for vi børnestaver" Annemarie Bjerregård m. fl.

"Principper for god læseundervisning" Jørgen Frost

"Læseudvikling – bogen om ny LUS" Birgitta Allard m. fl.

"Læsetilegnelse er ikke kun en sag for skolen" Kjeld Kjertmann

"Læseforståelse, læsning i videnssamfundet" Ivar Bråten

"Læseforståelse – hvorfor og hvordan?" Merete Brudholm

"Læsevejledning i praksis" Hanne Merete Møller

"Læs med – logbog" Hanne Fabrin m. fl.

"Skriv op og ned" og "Springbrættet" Elsebeth Otzen

"Faglig læsning – fra læseproces til læreproces" Elisabeth Arnbak

"At læse for at lære- en praksisbog i læringsstrategier" Gerd Fredheim

VA/2010